

کیفیت سیستم‌های دانشگاهی: فرایند ارزیابی و ارتقاء مستمر آن (بخش دوم)

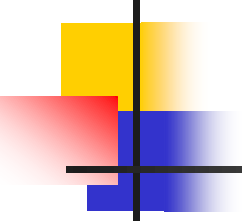
عباس بازرگان

استاد پیشکسوت سنجش و تحقیقات آموزشی

دانشگاه تهران

کارگاه توسعه حرفه ای اعضای هیات علمی

۳۰ تیرماه ۱۴۰۵

رئوس مطالب

I-مروری بر مطالب بخش نخست: کیفیت دانشگاهی، ضرورت درک مشترک اعضای هیات علمی نسبت به آن، الگوی ارزیابی درونی و هدف آن؛

II - مراحل اجرای ارزیابی درونی: داده های مورد نیاز، ابزار گردآوری داده ها، چگونگی گردآوری، تنظیم، تحلیل داده ها و نحوه قضاوت در باره کیفیت؛

III -ارزیابی برونی: هدف، چگونگی اجرا و نقش آن در ارتقاء کیفیت؛

IV- تجربه اجرای ارزیابی درونی و برونی

V - نتیجه گیری.

مروری بر مطالب بخش نخست (۱): مفاهیم اساسی در ارزیابی کیفیت

ارزشیابی

ارزیابی

سنجش

اندازه گیری

کیفیت

استاندارد

ملاک

نشانگر

اعتبار سنجی

HOW

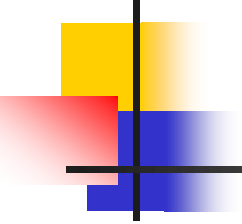
TO ?

مروری بر مطالب بخش نخست (۲):

تعریف ارزشیابی

فرایند تعیین، تهیه و فراهم آوردن **داده ها و اطلاعات**

جهت قضاوت و تصمیم گیری در باره
عوامل نظام آموزشی به منظور **بهبودی** .

مروری بر مطالب بخش نخست (۳)

■ استاندارد (کتاب ارزشیابی آموزشی ص: ۳۵-۴۴)
و ۳۳۱ تا ۳۴۵)

■ ملاک
(همان منبع ص ۳۵)

■ نشانگر
(همان منبع ص ۳۶)

در صورت در دسترس نبون استاندارد می توان، با استفاده از هدفها، الزامات را تعریف کرد.

دکتر بازرگان-کارگاه (۲) توسعه حرفه ای
اعضای هیات علمی (ارزشیابی آموزشی)

مروری بر مطالب بخش نخست (۳)

نگاهی به تجربه های جهانی در ارزیابی
کیفیت آموزش عالی

- North America :the end of 19th century
- European:France,1985 (CNE);
England,1997 (QAA); ...
- Asia and Pacific:India,1995(NAAC);
Astralia,2001(AUQA);...
- Iran (**at institutional level=departmental
evaluation**)1996 (1375)
- Other countries

دکتر بازرگان-کارگاه (۲) توسعه حرفه ای
اعضای هیات علمی (ارزشیابی آموزشی)

ارزیابی مستمر در دانشگاه تهران

در کدام سطح در ارتقاء کیفیت دانشگاه موثرتر است؟ (کارگروهی)

ادامه مطالب بخش نخست (۱):

QA=Quality Assurance تضمین کیفیت

بازنگری مستمر هدفها و فرایندهای
اجرایی برای تحقق هدفها به منظور
حفظ و ارتقاء سطح آنها جهت
تطابق با استانداردها یا انتظارات

ادامه مطالب بخش نخست (۲)

برخی کوشش های بین المللی در هدایت و یاری دادن به ارزیابی درونی در سطح دانشگاه

Institutional Evaluation Program (IEP)

IEP INSTITUTIONAL
EVALUATION
PROGRAMME

**Supporting institutions in
developing their strategic
leadership and capacity
to manage change**

440
evaluations
since 1994

50
countries
worldwide

ادامه مطالب بخش
نخست (۳):

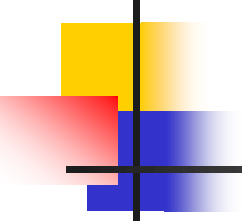

منظور از وضعیت مطلوب در دانشگاه تهران چیست؟

به عنوان اولین گام در ارزیابی درونی و برونی
و بهبود کیفیت در دانشگاه تهران:

درک مشترک اعضای هیات علمی و مدیران نسبت به **وضعیت مطلوب** این دانشگاه ضرورت دارد.

چگونه می توان این درک مشترک را بوجود آورد؟ (رجوع کنید به: بازرگان و حسینی، ۱۳۸۲)

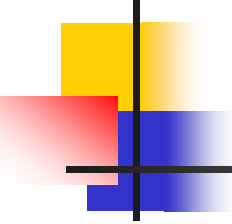
برای ارزیابی در سطح دانشگاه (۱):
انتظارات باید کاملاً آشکار باشد

به نظریات علمی دانشگاه تهران،
کدام جنبه های آموزش دانشگاهی برای
ارزیابی و ارتقاء کیفیت آموخته های
دانشجویان باید از اولویت برخوردار باشد؟

(پژوهش بازرگان و حسینی (۱۳۸۲ ص ۱۱۴) به این پرسش پاسخ می دهد.)

.../.

دکتر بازرگان-کارگاه (۲) توسعه حرفه ای
اعضای هیات علمی (ارزشیابی آموزشی)

پژوهش بازرگان و حسینی (۱۳۸۱) نشان داد که،
به نظر اعضای هیات علمی **دانشگاه تهران**
، در میان میان ۲۰ مولفه کیفیت فعالیت های
دانشگاهی، سه مولفه بالاترین اهمیت را دارند:

۱. پرورش تفکر انتقادی
۲. آماده سازی شغلی
۳. توان انجام تحقیقات علمی

برای ارزیابی در سطح دانشگاه (۲)

دانشگاه برای انجام ارزیابی می تواند جنبه های مورد نظر قرار دهد:

- آیا آنچه دانشگاه برنامه ریزی کرده/ یا (در قالب الزامات ارزیابی) در صدد برنامه ریزی آن است ، از کیفیت برخوردار می باشد؟ (assessment of the purpose)
- چه فرایند هایی توسط دانشکده ها، برای اجرای برنامه های منظور شده (دانشگاه) ، ایجاد شده و در عمل مورد استفاده قرار گرفته است؟ (assessment for the purpose)
- آیا دانشکده مورد ارزیابی ، برای اطمینان از اجرای مطلوب برنامه ها ، سازو کار لازم را فراهم آورده است؟ (assessment for the purpose)

./...

برای ارزیابی در سطح دانشگاه (۳)

آنچه دانشگاه در باره انجام ارزیابی مورد نظر قرار می دهد(ادامه):

مرکز ارزیابی کیفیت دانشگاه :

- چگونه سازو کارهای مورد نظر و اثرات برنامه هارا ارزیابی می کند؟
- چگونه داده های لازم را گردآوری و تحلیل می کند؟
- براساس ارزیابی انجام شده، چه اقداماتی باید مورد توجه قرار گیرد تا فرایندها بهبود یابند؟

نتیجه:

برای ارزیابی در سطح دانشگاه (۴):

باید برنامه های دانشگاه را در قالب الزامات (شبه استاندارد) در آورد تا بتوان در باره کیفیت آنها قضاوت کرد .

ارزیابی درونی

Self- assessment = Internal Evaluation = Internal Quality Assurance

(IQA)

نخستین گام در ارزیابی و ارتقاء کیفیت
فعالیت های دانشگاهی، ارزیابی درونی است.
(قابل توجه همکاران در «مرکز»)

Internal evaluation(at the Faculty level)to assess:

- the effectiveness of the implementation of its strategies, (اثر بخشی اجرای راهبردهای آموزشی)
- to detect the problems and areas in need of improvement (پی بردن به جنبه هایی از نظام آموزشی دانشکده ها که نیاز به بهبودی دارد)

The self-assessment considers the criteria (and standards) for institutional/ department or program accreditation.

دکتر بازرگان-کارگاه (۲) توسعه حرفه ای
اعضای هیات علمی (ارزشیابی آموزشی)

ارزیابی درونی: رویکردی زیر بنایی برای تضمین کیفیت در آموزش دانشگاهی

الگوهای گوناگونی برای ارزیابی دانشگاهها عرضه شده است. الگوی اعتبار سنجی الگوی متعارف ارزیابی دانشگاهها در کشورهای موفق در ارزیابی دانشگاهی، از جمله اغلب کشور اروپایی، دارای ساختار زیر است:

(الف) یک سیستم ملی هماهنگی امور ارزیابی در سطح کشور

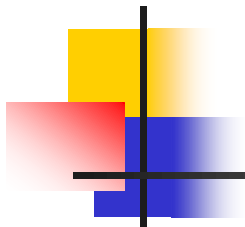
- ارزیابی درونی مستمر

- ارزیابی برونی بوسیله یک نهاد ملی و انتشار نتایج

(ب) سیستم خود-اعتبار سنجی دانشگاهی (وضعیت فعلی ما در ایران)

- ارزیابی درونی مستمر

- ارزیابی برونی بوسیله یک هیئت همگنان برون از دانشگاه از طریق یک «مرکز دانشگاهی»

برای ارزیابی درونی

(از طریق تدوین و اجرای یک طرح تحقیق کشوری برای ارزیابی آموزش پزشکی)

الگوی بومی ارزیابی درونی تدوین شد

(بازرگان و همکاران، ۱۳۷۹)

ترکیب عوامل، ملاک ها و نشانگرهای ارزیابی درونی در الگوی بومی ۱۳۷۶-۱۳۹۶

عوامل ارزیابی	تعداد ملاک ها	تعداد نشانگرها
۱-هدف برنامه و سازماندهی	۱۰	۳۴ (۴۴%)
۲-هیات علمی	۴	۹
۳-دانشجویان	۳	۸
۴-دوره ها و برنامه های درسی و آموزشی	۴	۱۰
۵-فرایند یاددهی-یادگیری	۴	۹
۶-دانش آموختگان	۳	۷
جمع	۲۸	77

(بازرگان و همکاران، ۱۳۸۶)

تعالی مدیریت دانشگاهی از طریق ارزیابی مستمر

• تعالی و تنوید های ارزیابی و تضمین کیفیت

ترکیب عوامل ، ملاکها و نشانگر های الگویی بومی ارزیابی کیفیت :

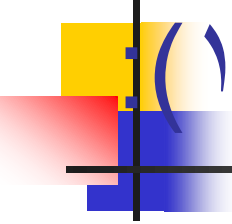
44% از سنجش های ارزیابی کیفیت گروه های آموزشی در الگوی بومی مربوط به « مدیریت » است.

مدیریت و برنامه ریزی آموزشی دانشگاه تهران

(کمیته ارزیابی درونی، ۱۳۸۵: ۲۹-۲۳)

ردیف	عوامل	امداد ملاک	امداد نشانگر
۱	۱- عامل اهداف: جایگاه سازمانی، صورت و مشکلات گروه	۱۰	۲۹
۲	۲- عامل هیأت علمی	۴	۹
۳	۳- عامل دانشجویان	۳	۵
۴	۴- دوره ها و برنامه های آموزشی	۴	۱۰
۵	۵- فرایند تدریس - یادگیری	۴	۹
۶	۶- دانش آموختگان	۳	۷
۷	جمع کل	۲۸	۷۰

(کمیته ارزیابی درونی، ۱۳۸۵)

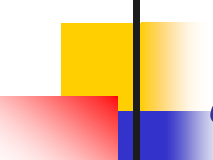

تجربه ارزیابی درونی و برونی در ایران (۱):

(بظاهر) ارزیابی درونی در بیش از ۱۰۰۰ گروه آموزشی با برنامه ریزی و همکاری سازمان سنجش آموزش کشور اجرا شده است،

اما... تأثیری ناکافی در راستای بهبودی نداشته است. (چرا؟)

ارزیابی برونی فقط در تعدادی گروه های آموزش (کمتر از ۱۰ مورد) اجرا شده است. چرا؟

تجربه ارزیابی درونی و برونی در ایران (۲):
الزامات قانونی برای ارزیابی کیفیت در دانشگاه های علوم پزشکی

➤ الزام قانونی داخلی:

تکلیف معاونت آموزشی وزارت بهداشت به دبیرخانه پزشکی
عمومی

➤ الزام خارجی:

تکلیف فدراسیون جهانی آموزش پزشکی مبنی بر لزوم داشتن تاییدیه دانشکده های پزشکی
کشورهای جهان از نهادهای و مراکز معتبر و مورد تایید آن سازمان از سال 2024 .

(منبع: وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی (1401). معاونت آموزشی، دبیرخانه شورای آموزش
پزشکی عمومی

[https://scume.behdasht.gov.ir/%D8%A7%D8%B9%D8%AA%D8%A8%D8%A7%D8%B1%D8%A8\(%D8%AE%D8%B4%DB%8C](https://scume.behdasht.gov.ir/%D8%A7%D8%B9%D8%AA%D8%A8%D8%A7%D8%B1%D8%A8(%D8%AE%D8%B4%DB%8C)

هر یک از اعضای هیات علمی نقش قابل ملاحظه ای
در ارتقاء کیفیت دانشگاهی دارند. این امر از طریق ارزیابی درونی مشارکتی امکان پذیر است.

(ضرورت اجرای ارزیابی درونی مشارکتی)

کیفیت در هر دانشگاه پدیده ای
«نشانده شده» (embedded) و حالتی
بالقوه است؛ آن را
با ارزیابی مستمر، از طریق مشارکت
همه اعضای هیات علمی، باید به حالت
بالفعل در آورد.

*استاندارد های ارزیابی در کشور های اروپائی (هشت استاندارد)

1. Use of E.Q.A.

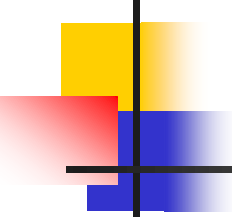
Use of External Quality Assurance (EQA);
the EQA procedures for H. Ed.

2. Status of the Quality Assurance Agency

EQA agencies should have been
established on legal basis

3. Activities

Q.A. should be carried out at institution or
program level

*استاندارد های ارزیابی در کشور های اروپائی (ادامه ۲)

4.Resources

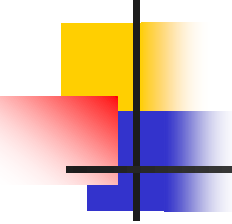
QA agencies should have adequate human & financial resources

5. Mission

QA agencies should have clear and explicit goals & objectives

6. Independence

QA should be independent for their operations, conclusions and recommendations

*استاندارد های ارزیابی در کشور های اروپائی (ادامه ۳)

7. Criteria

External QA criteria used should be pre-defined and publicly available

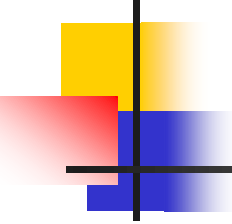
8. Accountability

QA should have in place procedures for their own accountability

چارچوب های رایج ارزیابی درونی و برونی در سطح بین المللی

Typology of Q.A. Practices
Table 1. Type of Q.A. by Major Dimensions

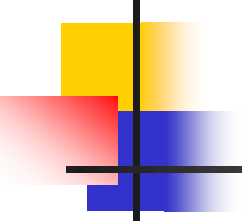
Dimension	Type(A) الف	Type(B) ب	Type(C) ج
Standards	Institutionally defined	Institutionally defined	Externally defined
Self-Eval	Collegial	Managerial	Managerial
Ext.Eval.	Peers only	Peers + Ext. Stakeholders (Govt.)	Peers + Ext. Stakeholders (QAA)
Report	Confidential Self-Eval. Report Public Ext. Eval. Report	Public Self-Eval. Report Public Ext. Eval. Report	Public Self-Eval. Report Public Ext. Eval. Report
Consequences conducting Q.A.	Approval/ Probation	Approval/Probation/Disapproval	Approval/Probation/Disapproval/Ranking

Characteristics of Type (A)* : As an Effective QA Mechanism

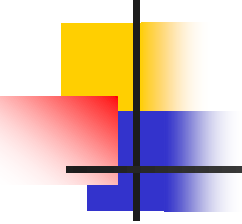
1. Promotion of trust and cooperation among faculty members
2. Institution-wide (program-wide) reflection and collective review of vision, mission and objectives of the institution (program)
3. Capacity development for strategic management for change (SWOT)
4. Directing resources toward C .Q.I(continuous improvement of teaching, research and services quality)

دکتر بازرگان-کارگاه (۲) توسعه حرفه‌ای
اعضای هیات علمی (ارزشیابی آموزشی)

1.promotion of trust and cooperation among faculty members*

- Motivation of faculty members to get enthusiastic to cooperate in clarification of departmental objectives
- Transparency **with regard to departmental weaknesses**
- Exploring ways to overcome weaknesses
- Responsiveness with regard to academic duties
- Participation in strategic planning of the department to bring about the intended results.

2. Institution-wide(program-wide)reflection on mission, vision, objectives (by answering the following questions)*

- What is the institution (program) trying to do(goal inventory)?
- How is trying to do?
- How does the institution (program) know it works?
- How does the institution (program) accommodate change toward continuous improvement?

3.Capacity development for change*

- Means-ends Analysis of the institutions (program);

Means= inputs + processes

Ends = products +outputs + outcomes

- SWOT analysis
- Faculty development
- Ownership of evaluation process

بکتر بازرگان کارگاه (M) توسعه سرفه ای
اعضای هیات علمی (ارزشیابی آموزشی)

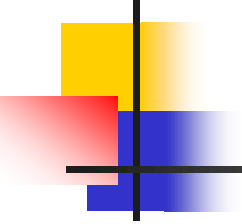
4.Directing resources

toward continuous quality improvement*

QUALITY IS EVERYONE'S BUSINESS

- Focusing on **student learning**
- Understanding departmental processes (teaching, research, services) through EMIS
- Seeing that all faculty members and chairperson are committed to quality
- Following-up the results of Self-Evaluation Report

دکتر بازرگان-کارگاه (۲) توسعه حرفه ای
اعضای هیات علمی (ارزشیابی آموزشی)

Characteristics of an Effective Internal Evaluation Mechanism

1. An established reward mechanism for involvement of faculty members in the process of internal evaluation
2. Developing and maintaining **databases for self-evaluation at departmental level**
3. Establishment of a national/professional **mechanism to conduct external evaluation**
4. Follow-up of internal evaluation through a peer review (external evaluation) toward Q. enhancement.

"Reward mechanism"

ضرورت منظور داشتن امتیازهای

از جمله خدمات علمی در ترفیع و ارتقاء) برای اعضای هیات علمی که reward
در فرایند ارزیابی مشارکت می کنند

Incentive Theory

Our behavior is dictated by a desire for external rewards

مراحل که مرکز ارزیابی کیفیت دانشگاه برای ارزیابی کیفیت گروه‌های آموزشی / دانشکده ها دنبال می کند:

- First phase: Helping self-assessment (IQA) process by the department/educational institution;
- Second phase: Site visit carried out by an independent external expert panel
- Third phase: production of the final report by expert panel (EQAC) and decision making by "CUQA Accreditation Committee".

➤ (قابل توجه شرکت کنندگان از مرکز ارزیابی کیفیت دانشگاه: کمیته اعتبار سنجی باید در مرکز تشکیل شود).

نمونه‌ای از جدول زمان‌بندی مراحل اجرایی طرح ارزیابی درونی در یک گروه آموزشی

ردیف	مراحل اجرای طرح و فعالیت‌های مربوطه	زمان پیشنهادی	زمان تصویب شده	تاریخ شروع	تاریخ خاتمه
۱	گشایی اعضاء هیأت علمی واحد مورد ارزیابی با هدف: اصول و روش اجرای ارزیابی درونی و تصویب انجام ارزیابی درونی در شورای گروه آموزشی	۲ هفته			
۲	تشکیل کمیته ارزیابی درونی	۱ هفته			
۳	تهیه برنامه زمان‌بندی اجرای ارزیابی درونی	۱ هفته			
۴	تعیین عوامل، ملاک‌ها و نشانه‌های ارزیابی درونی	۲ هفته			
۵	تعیین فرم‌ها برای فضیلت درباره کیفیت	۸ هفته			
۶	مشخص کردن دامنه‌های مورد نیاز برای ارزیابی درونی	۲ هفته			
۷	انتخاب پانل داورین ابزار اعتبار-گیری برای گردآوری داده‌ها	۲ هفته			
۸	گردآوری داده‌ها	۱۲ هفته			
۹	تنظیم و تحلیل داده‌ها و فضیلت درباره کیفیت عوامل مورد ارزیابی	۲ هفته			
۱۰	بازنگری و تصریح هدف‌های گروه آموزشی	۲ هفته			
۱۱	اندرین گزارش مقدماتی و توضیح آن برای کسب نظر اعضاء هیأت علمی گروه آموزشی درباره پیشنهادها	۲ هفته			
۱۲	اندرین گزارش نهایی	۲ هفته			

زمان بندی
اجرای
۱۲ مرحله
IQA

برای انجام ارزیابی درونی در گروه های آموزشی باید

به اجرای ۱۲ مرحله پرداخت: از تشکیل کمیته ارزیابی درونی،
...، مشخص کردن داده ها، ...، تا اقدام برای بهبودی.

پس:

- داده های مورد نیاز کدامند؟

- ابزار گردآوری داده ها چیست؟

- چگونه داده ها گردآوری، تنظیم و

تحلیل می شوند؟

- چگونه قضاوت در باره کیفیت بعمل می آید؟

داده های مورد نیاز ارزیابی درونی گروههای آموزشی ، بر مبنای نشنگر ها تعیین می شوند:

بر اساس ۶ عوامل ارزیابی/۲۸ ملاک / ۶۷ نشانگر:

■ اهداف و مدیریت ۱۰ ملاک (۳۴ نشانگر)

■ هیات علمی ۴ (۹)

■ دانشجویان ۳ (۸)

■ دوره ها و برنامه ها ۴ (۱۰)

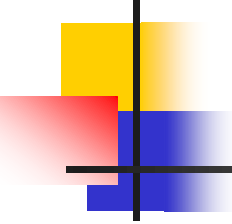
■ فریند یاددهی-یادگیری ۴ (۹)

■ دانش آموختگان ۳ (۷).

ابزار اندازه گیری برای گردآوری داده ها:

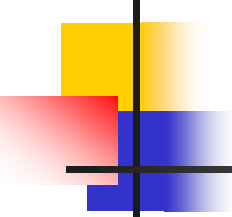
۵ پرسشنامه به شرح زیر:

- پرسشنامه مدیر گروه
- پرسشنامه اعضای هیات علمی
- پرسشنامه دانشجویان
- پرسشنامه دانش آموختگان
- پرسشنامه کارفرمایان.

گردآوری داده ها، تنظیم ، تحلیل و قضاوت:

- تعریف جامعه آماری و استفاده روش نمونه گیری احتمالی معرف جامعه مورد ارزیابی؛
- بهینه کردن حجم نمونه برای دقت مورد نظر در برآورد متغیرهای مورد ارزیابی؛
- استفاده از طیف لیکرت سه درجه ای (مطلوب/ نسبتاًمطلوب / نامطلوب)؛
- استفاده از پیمایش های حضوری و برخط برحسب مورد؛
- تنظیم داده ها برحسب جداول مورد نیاز تصویر نشانگرها؛
- تحلیل داده ها برای مقایسه و وضعیت موجود و مطلوب (الزامات)؛
- قضاوت در باره فاصله و وضعیت موجود و مطلوب (الزامات) در باره هر نشانگر.
(کمیت ارزیابی درونی، ۱۳۸۵)

نمونه ای از گزارش ارزیابی درونی گروه‌های آموزشی در دانشگاه تهران

دانشکده روان شناسی و علوم تربیتی گزارش ارزیابی درونی گروه مدیریت و برنامه ریزی آموزشی

کمیته ارزیابی درونی

دکتر عباس بازرگان، دکتر سید محمد میرکمالی، دکتر ابوالقاسم نادری

سایر اعضای هیات علمی شرکت کننده در ارزیابی درونی

دکتر فریده آل آقا، دکتر خدایار ابیلی، دکتر کمال خرازی، دکتر کمال درانی، دکتر محمود قنادان

دکتر محمدرضا کرامتی، دکتر مظفرالدین واعظی

خردادماه ۱۳۸۵

دانشکده روان شناسی و علوم تربیتی

گزارش ارزیابی درونی گروه مدیریت و برنامه ریزی آموزشی

کمیته ارزیابی درونی

دکتر عباس بازرگان، دکتر سید محمد میرکمالی، دکتر ابوالقاسم نادری

سایر اعضای هیات علمی شرکت کننده در ارزیابی درونی

دکتر فریده آل آقا، دکتر خدایار ابیلی، دکتر کمال خرازی، دکتر کمال درانی، دکتر محمود قنادان
دکتر محمدرضا کرامتی، دکتر مظفرالدین واعظی

خردادماه ۱۳۸۵

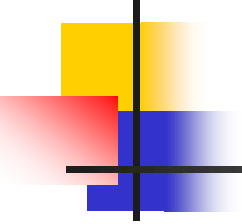
(نمونه ای از صفحه پشت
جلد گزارش ارزیابی درونی)

رویکردهای افزوده برای ارتقاء کیفیت دانشگاهی

- Analysing the impact of the specific institutional conditions and “mission” – useful for “fitness for purpose” evaluation;
- “Benchmarking” with other institution – room for concurrent “fitness of purpose” evaluation.

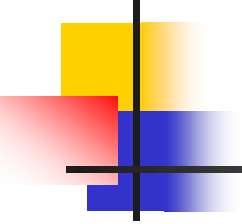
نقش مرکز ارزیابی کیفیت دانشگاه تهران در ارتقای کیفیت گروه‌های آموزشی

- ترویج فرهنگ کیفیت در دانشگاه تهران
- یاری دادن گروه‌های آموزشی در اجرای ارزیابی درونی
- برنامه ریزی و فراهم آوردن شرایط ارزیابی برونی
- ایجاد شبکه کیفیت تدریس-یادگیری در دانشگاه تهران
- یاری دادن به تقویت توانمندی های حرفه ای اعضای هیات علمی.

External Quality Assurance (EQA)

ارزیابی برونی:
هدف، چگونگی اجرا و ضرورت انجام آن
برای ارتقاء کیفیت فعالیت های دانشگاهی

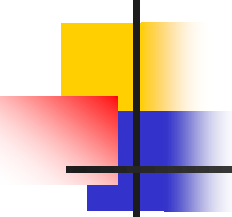
The overall procedure of EQA entails the following:

1. submission of the application, which is preceded by self-evaluation
2. setting-up the peer commission
3. site visit
4. preparation of the peer report and familiarization of it to the interested parties
5. holding hearing by the Center
6. making and publishing a decision.

بازدید از محل توسط کمیته ارزیابی برونی، با هدف های زیر انجام می شود:

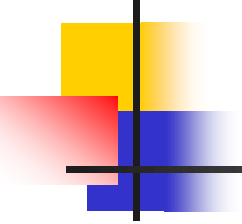
1. checking the validity of the self-assessment statement;
2. assessing the facilities;
3. obtaining additional information through interacting with staff and students and graduates;
4. observing the educational process;
5. accessing documentation;
6. scrutinising tangible evidence of students achievements.

دکتر بازرگان-کارگاه (۲) توسعه حرفه ای
اعضای هیات علمی (ارزشیابی آموزشی)

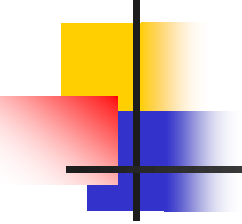
بازدید از محل توسط کمیته ارزیابی برونی،
با هدف های زیر انجام می شود (ادامه):

- 4. observing the educational process;
- 5. accessing documentation;
- 6. scrutinising tangible evidence of students achievements.

انتظارات کمیته ارزیابی برونی:

1. The self-assessment report provides an in-depth analysis of the situation, drawing on the strengths and weaknesses of the teaching and learning institutions;
2. The self-assessment report provide enough evidence for judgement of quality;

انتظارات کمیته ارزیابی برونی (ادامه)

3. The self-assessment report evolve around and make use of the relevant requirements and benchmarks;
4. The evidence stem from reliable sources;
5. The self-assessment provide a list of activities aimed at the improvement of the areas in need. (QAA, 2014)

سوال هائی کہ کمیٹہ ارزیابی برونی باید در گزارش خود به آنها پاسخ دهد:

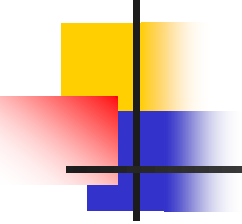
1. Which part of the **IQA** report described by “Applicant” do you consider most interesting and which most challenging? Explain your answer.
2. What does the EQA Committee (EQAC) finds as **S.W.A.T.** (قوت، ضعف، فرصت، بازدارنده) during the visit?

سوال هائی کہ کمیٹہ ارزیابی برونی باید در گزارش خود به آنها پاسخ دهد (ادامه):

3. What are the **recommendations** of EQAC towards **enhancing quality** and further development of the "Applicant" ?
4. What can they retain as **good practice** for its systems?
5. What is your **experience** of peer review processes? How does it compare with the system described by "**CUQA**" ?

فهرست سیاهه (چک لیست) مواردی که قبل از برگزاری
اولین جلسه کمیته ارزیابی برونی باید انجام شود:

- Preparatory meeting
- Document upload; desk-based analysis begins
- Request for additional evidence
- Provider uploads additional evidence
- First team meeting
- Review visit
- Key findings letter
- Draft report
- Provider comments on draft report
- Report published
- Provider publishes action plan

نتیجه گیری (۱)

- کارکرد ارزیابی در یک دانشگاه جزء جدائی ناپذیر مدیریت دانشگاهی است و باید بر آن اشرف داشته باشد،
- در صورتی که دانشگاه به استانداردهای مورد تائید ارزیابی فعالیت دانشگاهی دسترسی نداشته باشد، باید براساس انتظارات (رسالت/هدف/ چشم انداز) دانشگاه، الزامات را تدوین و معیار ارزیابی (برای قضاوت) قرار دهد؛
- در عصر فناوری های نوین و نو پدید، انتظار می رود دانشگاه مسایل زیست محیطی، اقلیم، ...، و آب را در برنامه ریزی خود با دیدگاه کل-نگر مورد نظر قرار داده باشد. از این رو، فرایند ارزیابی باید از حساسیت لازم نسبت به مسئولیت پذیری و توجه دانشگاه به موارد یادشده برخوردار باشد.

نتیجه گیری (۲)

ارزیابی درونی را می توان در سطح دانشگاه انجام داد، اما لازم است رسالت، هدف و چشم انداز آن بطور آشکار بیان شده باشد.

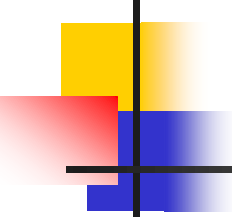
با **ارزیابی درونی و برونی** گروه های آموزشی می توان کیفیت را سنجید و برای بهبودی آن برنامه ریزی کرد.

از **اعضای هیات علمی** گروه های آموزشی انتظار می رود که نسبت به کیفیت گروه اهتمام ورزند و در اجرای ارزیابی درونی **مشارکت** نمایند. اما، این امر مستلزم منظور داشتن مشوق هایی از طرف دانشگاه برای اعضای هیات علمی می باشد.

مراحل اصلی ارزیابی درونی: (الف) تشکیل کمیته ارزیابی درونی؛ (ب) گردآوری داده ها؛ (ج) تحلیل داده ها و قضاوت در باره کیفیت؛ (د) تهیه گزارش نهائی ارزیابی درونی؛ (ه) پیگیری پیشنهاد ها برای بهبودی.

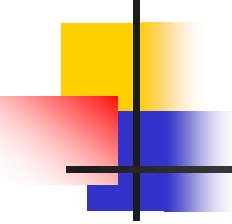
اجرای مطلوب ارزیابی درونی مستلزم **اشاعه فرهنگ کیفیت** است.

۱۰ عامل، بازدارنده و مانع ارزیابی کیفیت در آموزش عالی ایران بوده است، باید نسبت به کاهش و رفع آنها اقدام کرد.

منابع

- بازرگان، ع. (۱۴۰۰). "نگاهی به گسترش آموزش عالی، تعداددانشگاه ها و دانشجویان در ایران". **مجله نقد و بررسی کتاب تهران**، شماره (۶۹)، صص ۱۳-۲۱.
 - بازرگان، عباس (۱۴۰۴). **ارزشیابی آموزشی**. (چاپ بیست و دوم). تهران: انتشارات سمت.
 - بازرگان، عباس؛ حجازی، یوسف؛ اسحاقی، فاخته (۱۳۸۶). **فرایند اجرای ارزیابی درونی در گروه های آموزشی**. تهران: نشر دوران.
 - بازرگان، عباس؛ اسحاقی، فاخته (۱۳۸۹). **ارزیابی برونی کیفیت در گروه های آموزشی دانشگاهی (از اندیشه تا عمل)**. تهران: نشر دوران.
 - بازرگان، عباس؛ فراستخواه، مقصود (۱۳۹۸). **نظارت و ارزیابی در آموزش عالی**. (چاپ سوم). تهران: سمت.
 - بازرگان عباس، حسینی رسول (۱۳۸۲). ساخت و اعتباریابی اندازه گیری هدفهای دانشگاهی برای ارزیابی درونی گروه های آموزشی. **فصلنامه پژوهش و برنامه ریزی در آموزش عالی**، ۹ (۳): ۱-۲۶.
 - بازرگان، عباس؛ فتح آبادی، جلیلغ عین الهی، بهرام. (۱۳۷۹). رویکرد مناسب ارزیابی درونی برای ارتقای مستمر کیفیت گروههای آموزشی در دانشگاههای علوم پزشکی. **مجله روانشناسی و علوم تربیتی (دانشگاه تهران)**. دوره جدید، ۵ (۲) صص ۷-۲۶.
- دکتر بازرگان-کارگاه (۲) توسعه حرفه ای
اعضای هیات علمی (ارزشیابی آموزشی)

منابع (ادامه)

کافمن، ر.؛ هرمن، ج. (۱۹۹۲). *برنامه ریزی استراتژیک در نظام آموزشی (بازاندیشی، بازسازی، ساختارها، بازآفرینی)*. ترجمه فریده مشایخ و عباس بازرگان (۱۳۷۴). تهران : انتشارات مدرسه.

- کمیته ارزیابی درونی (۱۳۸۵). *گزارش ارزیابی درونی گروه مدیریت و برنامه ریزی آموزشی- دانشکده روان شناسی و علوم تربیتی- دانشگاه تهران*. تهران: سازمان سنجش آموزش کشور.

■ Bazargan, A. (2002). Issues and trends in quality assurance and accreditation: A case study of Iran. Proceedings of the First Global Forum on International Quality Assurance, Accreditation and the Recognition of Qualifications in Higher Education: Paris, 17-18 October, 2002. (pp123-128). Paris: UNESCO, Division of Higher Education.

Quality Assurance Agency (QAA)- (2014) . **Training kit**. London : QAA / Paris : IIEP.-

- Brennan, J.& Shah, T. (1997). Quality Assessment, Decision Making and Institutional Change. **Tertiary Education and Management**, 3(2):157-164.